

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETRTI ODDELEK

ZADEVA TENCE proti SLOVENIJI

(pritožba št. 37242/14)

SODBA

STRASBOURG

31. maj 2016

Ta sodba bo postala dokončna v okoliščinah, navedenih v drugem odstavku 44. člena konvencije. Mogoči so uredniški popravki.

V zadevi Tence proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (četrti oddelek) kot senat v sestavi:

András Sajó, *predsednik*,
Vincent A. De Gaetano,
Boštjan M. Zupančič,
Nona Tsotsoria,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Krzysztof Wojtyczek,
Egidijus Kūris, *sodniki*,

in Fatoş Aracı, *namestnik sodnega tajnika oddelka*,
po razpravi, zaprti za javnost, ki je bila 3. maja 2016,
izreka to sodbo, sprejeto navedenega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva se je začela s pritožbo (št. 37242/14) proti Republiki Sloveniji, ki jo je na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) pri Sodišču 13. maja 2014 vložila slovenska državljanka Marinka Tence (v nadaljnjem besedilu: pritožnica).

2. Pritožnico je zastopala A. Jug, odvetnica iz Nove Gorice. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopal L. Bembič, državni pravobranilec.

3. Pritožnica je zatrjevala, da je pretirano omejevalna razlaga domačih postopkovnih pravil kršila njeno pravico dostopa do sodišča po 6. členu konvencije.

4. Vlada je bila o pritožbi obveščena 14. oktobra 2014, preostali del pritožbe pa je bil razglašen kot nesprejemljiv.

DEJSTVA

5. Pritožnica se je rodila leta 1950 in živi v Novi Gorici.

I. OKOLIŠČINE ZADEVE

6. 5. V nadaljevanju so povzete okoliščine zadeve, ki jih je predložila pritožnica.

7. 29. oktobra 2002 je pritožnica vložila civilno tožbo proti podjetju X, njenemu nekdanjemu delodajalcu, zaradi plačila 3.285,89 evra (EUR) in zakonskih zamudnih obresti v zvezi s prispevki, ki jih je vplačala v delniško

shemo zaposlenih (*trajne vloge delavca*). 24. maja 2011 je Okrajno sodišče v Novi Gorici (v nadaljnjem besedilu: okrajno sodišče) zavrnilo njeno zahtevo in 13. junija 2011 njeni odvetnici vročilo sodbo.

8. Rok za pritožbo zoper sodbo je potekel opolnoči 28. junija 2011. Tega dne ob 18.54 je pritožničina odvetnica okrajnemu sodišču po telefaksu poslala dokument, ki je štel šest strani. Naslednji dan, po izteku roka, je pritožničina odvetnica s priporočeno pošto poslala pritožbo zoper sodbo prve stopnje, ki je bila sestavljena na šestih straneh. Okrajno sodišče je 12. julija 2011 pritožbo zavrnilo kot nepravočasno vloženo. Razsodilo je, da je pritožnica svojo pritožbo vložila 29. junija 2011, kar je bilo po roku.

9. 30. julija 2011 se je pritožnica pritožila zoper to odločitev in trdila, da je pritožbo vložila po telefaksu v predpisanem roku. V zvezi s tem je predložila stran s potrditvijo telefaksa, iz katere je bilo razvidno, da je 28. junija 2011 ob 18.54 njena odvetnica poslala dokument na šestih straneh na številko telefaksa okrajnega sodišča.

10. 12. avgusta 2011 je pristojni sodnik okrajnega sodišča na zahtevo Višjega sodišča v Kopru (v nadaljnjem besedilu: višje sodišče) opravil poizvedbo o faksih, ki jih je tajništvo tega sodišča prejelo 28. junija 2011 v času med 18. in 19. uro. Potrditvena stran je dokazala, da je okrajno sodišče dokument na šestih straneh, ki ga je poslala pritožničina odvetnica, prejelo ob 18.59. 24. avgusta 2011 je pristojni sodnik prejel obvestilo, da je bil faks pritožničine odvetnice shranjen v pomnilniku telefaksa, vendar ni bil natisnjen. Nato je bil ta podatek sporočen višjemu sodišču.

11. 14. novembra 2011 je višje sodišče zavrnilo pritožbo z ugotovitvijo, da je okrajno sodišče prejelo dokumentacijo, ki je bila vložena po pošti, šele 29. junija 2011. Razsodilo je, da bi pritožba, domnevno vložena po telefaksu 28. junija 2011, štela za vloženo v predpisanem roku samo v primeru, če bi bila sodišču izročena pred iztekom roka. Dokazno breme, da je bila pritožba vložena pravočasno, je bilo na pritožnici. Višje sodišče je potrdilo, da je stran o potrdilu prejema, ki jo je predložila pritožnica, dejansko pokazala, da je slednja 28. junija 2011 po telefaksu poslala dokument na šestih straneh. Vendar pa potrditvena stran ni vsebovala navedbe o vrsti poslanega dokumenta, njegove vsebine in zadeve, na katero se je nanašal.

12. 5. junija 2012 je pritožnica vložila predlog za revizijo. Poudarila je, da je 112. člen Zakona o pravnem postopku omogočal predložitev vloge po telefaksu in da v skladu z obstoječo sodno prakso Vrhovnega sodišča za vlogo šteje, da je vložena pravočasno, če je izročena pristojnemu sodišču pred iztekom roka, ne glede na to, kako jo sodišče nato obravnava, kar je stvar notranje organizacije sodišča. Pritožnica je navedla, da je okrajno sodišče pravočasno prejelo njeno pritožbo po telefaksu, nato pa je najverjetneje ni natisnilo ter je bil dokument samodejno izbrisan iz pomnilnika telefaksa. Zato je trdila, da bi bilo treba datum, ko je bil faks poslan, upoštevati kot datum vložitve pritožbe in da ji dokazno breme ne bi

smelo biti naloženo, če sodišče dokumenta ni natisnilo. Nadalje je poudarila, da pravočasna izročitev ne bi smela imeti škodljivih posledic za stranke v postopku. Poleg tega je pritožnica v zvezi s svojim neuspehom, da bi dokazala vsebino faksa, ki je bil na okrajno sodišče poslan 28. junija 2011, navedla: prvič, da je potrditvena stran na telefaksu njenega odvetnika vsebovala datum pošiljanja, število poslanih strani in čas, porabljen za prenos dokumenta na sprejemno napravo telefaksa; drugič, naslednjega dne, 29. junija 2011, je pritožnica s priporočeno pošto vložila ustrezn dokument, kar je po njenem mnenju dokazovalo, da je zadevni dokument dejansko bila pritožba zoper sodbo z dne 24. maja 2011. Pritožnica je dodala, da glede na podatke, ki sta ji jih sporočila telekomunikacijsko podjetje in proizvajalec telefaks-naprave, ni bilo mogoče dokazati vsebine dokumenta, poslanega po telefaksu, ker so taki prenosi šifrirani.

13. 20. junija 2013 je Vrhovno sodišče zavrnilo predlog pritožnice za revizijo. Sklicevalo se je na svoj sklep z dne 4. aprila 2013 (II Ips 603/2009 in II Ips 718/2009), v katerem je razsodilo, da dokaz o tem, da je bil faks poslan, ne pomeni nujno dokaza o prejemu dokumenta. Po mnenju Vrhovnega sodišča je obstajala možnost, da sodišče ustrezne listine ni pravočasno prejelo zaradi napak v telekomunikacijskem omrežju ali podobnih tehničnih razlogov (pomanjkanje papirja, prazna kartuša za črnilo, zaustavitev naprave itd.). Pritožnica je bila za tako tveganje odgovorna na enak način, kot če bi bil dokument poslan po redni pošti – v nasprotju s priporočeno pošto –, pri čemer je odgovornost glede tveganja za prepozni prejem vloge nosil pošiljatelj. Ker pritožnica ni uspela dokazati vsebine dokumenta, poslanega po telefaksu 28. junija 2011, je Vrhovno sodišče potrdilo, da je višje sodišče pravilno upoštevalo le pritožbo, ki je bila poslana naslednji dan s priporočeno pošto.

14. 18. oktobra 2013 je pritožnica vložila ustavno pritožbo, v kateri je ponovila trditve, ki jih je navedla pred Vrhovnim sodiščem.

15. 11. novembra 2013 je Ustavno sodišče zavrglo ustavno pritožbo pritožnice zaradi umanjkanja škodljivih posledic in nesprožitve pomembnega ustavnopravnega vprašanja. Sklep je bil pritožnici vročen 15. novembra 2013.

16. Medtem je pritožnica na nedoločen datum zahtevala, da okrajno sodišče postopek vrne v prejšnje stanje. 7. aprila 2012 je okrajno sodišče zavrnilo zahtevo pritožnice. Pritožnica je vložila pritožbo, ki jo je naknadno umaknila.

II. UPOŠTEVANI DOMAČA ZAKONODAJA IN PRAKSA

17. Zadevne določbe Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07, kakor je bil spremenjen) se glasijo:

105.b člen

»Vloga se vloži v pisni obliki. Pisna vloga je vloga, ki je napisana ali natisnjena in lastnoročno podpisana (vloga v fizični obliki), ali vloga, ki je v elektronski obliki in je podpisana z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Pisna vloga se vloži tako, da se pošlje po pošti, elektronski poti, z uporabo sredstev komunikacijske tehnologije, izroči neposredno organu ali po osebi, ki opravlja posredovanje vlog kot svojo dejavnost (poslovni ponudnik). Vloga v elektronski obliki se vloži tako, da se pošlje po elektronski poti informacijskemu sistemu. Informacijski sistem vložniku samodejno potrdi prejem vloge.

Vloga se lahko vloži tudi na predpisanem ali drugače pripravljenem obrazcu. Ne glede na določbe drugih predpisov se za obrazce v elektronski obliki zahteva, da imajo enako vsebino kot obrazci, predpisani zgolj v fizični obliki.

Pristojni organ za sodišča vzpostavi enotni informacijski sistem.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše pogoje in način vložitve vlog v elektronski obliki oziroma po elektronski poti, obliko zapisa vloge v elektronski obliki ter organizacijo in delovanje informacijskega sistema.

Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena lahko minister, pristojen za pravosodje, določi vloge, ki se lahko vložijo tudi po telefonu ali po elektronski poti brez varnega elektronskega podpisa, overjenega s kvalificiranim potrdilom, in način identifikacije strank v teh primerih ...«

112. člen

»Če je vloga vezana na rok, se šteje, da je vložena pravočasno, če je izročena pristojnemu sodišču, preden se rok izteče.

Če se pošlje vloga po pošti priporočeno ali brzojavno, se šteje dan oddaje na pošto za dan izročitve sodišču, na katero je naslovljena.

Če se pošlje vloga po elektronski poti, se šteje čas, ko jo je prejel informacijski sistem, za trenutek izročitve sodišču, na katero je naslovljena ...«

18. Sodni red (Uradni list RS, št. 17/95, veljaven od 26. marca 1995, kakor je bil spremenjen) se glasi:

99. člen

»Sodišče upošteva vloge strank, ki so poslane po brzojavu ali po telefaksu v okviru procesnih zakonov.

Z brzojavnimi sporočili in vlogami strank ni možno odstopiti od rokov, opredeljenih s procesnimi zakoni.«

100. člen

»Sporočila in vloge strank po telefaksu se štejejo kot pisne vloge strank, če so v skladu s procesnimi zakoni in če se iz samega telefaksa da ugotoviti čas oddaje in istovetnost pošiljatelja.«

19. V sklepu z dne 13. oktobra 2004 (II Ips 69/2004) je Vrhovno sodišče znova poudarilo, da vloge, predložene v elektronski obliki, ureja prvi odstavek 112. člena Zakona o pravdnem postopku, v skladu s katerim se za vlogo šteje, da je bila vložena pravočasno, če je bila izročena pristojnemu

sodišču, preden se izteče rok, ne glede na to, kako jo sodišče nato obravnava (kar je stvar notranje organizacije sodišča). V tem primeru je pritožnica pravočasno vložila pritožbo po telefaksu in, dan po izteku roka, priporočeno po pošti. Z zavrnitvijo pritožnične vloge kot nepravočasne višje sodišče ni upoštevalo potrditvene strani telefaksa, ki jo je pritožnica predložila kot dokaz pravočasne vložitve pritožbe na drugi stopnji. Vrhovno sodišče je sklep razveljavilo zaradi pomanjkljive obrazložitve in zadevo vrnilo v ponovno odločanje.

20. V sklepu z dne 4. aprila 2013 (II Ips 603/2009 in II Ips 718/2009) je Vrhovno sodišče zavrnilo pritožničin predlog za revizijo, ki je izpodbijal zavrnitev dokumentacije, poslana po telefaksu zadnji dan predpisanega roka, pri čemer je bil prejem v telefaks napravi sodišča zabeležen dan po izteku roka. Vrhovno sodišče je razsodilo, da dokaz o tem, da je bil faks poslan, ni dokaz o naslovnikovem prejemu dokumenta. Po mnenju Vrhovnega sodišča je obstajala možnost, da sodišče ni pravočasno prejelo ustreznega dokumenta zaradi napak v telekomunikacijskem omrežju ali podobnih tehničnih razlogov. Tako tveganje mora prevzeti stranka, ki vlogo pošilja po telefaksu.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA KONVENCIJE

21. Pritožnica se je pritožila, da ji je bila odvzeta pravica dostopa do sodišča po prvem odstavku 6. člena konvencije zaradi pretirano omejevalne razlage domačih postopkovnih pravil. Ustrezni del določbe se glasi:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... pravično ... odloča ... sodišče ...«

22. Vlada je to trditev izpodbijala.

A. Sprejemljivost

23. Sodišče ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu točke a tretjega odstavka 35. člena konvencije. Prav tako ugotavlja, da ni nesprejemljiva niti iz katerih koli drugih razlogov. Zato jo je treba razglasiti za sprejemljivo.

B. Utemeljenost

1. Navedbe strank

(a) Pritožnica

24. Pritožnica je navedla, da se je vlaganje zahtevkov po telefaksu uveljavilo po letu 1999 in da je precej običajno. Nadalje je trdila, da bi v skladu z veljavno domačo sodno prakso (sklep Vrhovnega sodišča z dne 13. oktobra 2004 II Ips 69/2004, glej 19. odstavek zgoraj) njena pritožba, vložena po telefaksu, morala biti obravnavana kot pravočasno vložena in da je bila razlaga Vrhovnega sodišča glede domačih postopkovnih pravil v njenem primeru samovoljna in nerazumna.

25. Po mnenju pritožnice je zlasti naložitev zahteve, da mora zadevno sodišče vlogo tudi natisniti, tveganje za nepravilno delovanje telefaksa sodišča naprtilo strankam v postopku, kar je nerazumno in nemogoče. Pritožnica je trdila, da je bilo sodišče v položaju, ko preprosto ni natisnilo take vloge in je tako strankam odvzelo njihovo zakonsko pravico do izbire načina, kako bodo vložile svojo vlogo.

26. Pritožnica je navedla, da je svojo vlogo pravočasno poslala po telefaksu, kot je razvidno iz potrditvene strani sodišča glede prejema vloge, ki jo je predložila vlada in ki potrjuje čas izročitve in identiteto pošiljatelja. Pritožnica je trdila, da se niti na njenem telefaksu niti na telefaksu okrajnega sodišča ni pojavila nobena napaka med pošiljanjem zadevnega dokumenta, kar pomeni, da sta obe napravi delovali brez napak. Zato je okrajno sodišče zadevno vlogo prejelo, ni pa je tudi natisnilo.

(b) Vlada

27. Vlada je trdila, da mora tveganje za napake na telekomunikacijskem omrežju ali podobne tehnične razloge, ki povzročijo, da sodišče kakšne vloge morda tudi ne prejme, prevzeti oseba, ki predloži vlogo. Vlada je priznala, da je pritožnična dokumentacija bila prejeta v pomnilniku telefaksa, vendar je naprava ni natisnila. Zato pritožnica ni mogla dokazati vsebine dokumenta, poslanega po telefaksu.

28. Vlada je nadalje trdila, da jo je predsednik okrajnega sodišča obvestil, da sodišče ni veliko; stranke svojih vlog pri sodišču običajno niso vlagale po telefaksu; če so to storile, je uslužbenec v vložišču, v katerem je nameščen telefaks, skrbno pregledal vlogo in jo nato predal pravosodnemu delavcu pristojnega oddelka. Tako je bila vsaka vloga, poslana po telefaksu, dvakrat pregledana, preden se je izročila sodniku. Pripad zadev je bil ustaljen in v obsegu, ki je omogočal iz vsebine vlog – tudi nepopolnih – ugotoviti, za katero zadevo je šlo. Okrajno sodišče je nadalje ugotovilo, da pred tem dogodkom telefaks-naprava nikoli ni izpisala »OK« brez natisa dokumenta. Okrajno sodišče ne pozna vzroka, zakaj se je to zgodilo.

29. Po mnenju vlade okrajno sodišče pritožbe, ki jo je odvetnica poslala po telefaksu, ne bi moglo obravnavati, saj dokument ni bil natisnjen in sodišče ni moglo vnaprej predvideti njegove vsebine ali vedeti, na katero stranko se je nanašal dokument. V skladu z navedenim je pritožbeno sodišče pravilno ocenilo, da je treba pritožbo pritožnice, vloženo dan po predpisanem roku, zavrnilo.

2. Presoja Sodišča

30. Sodišče na začetku znova poudarja, da »pravica do sodišča«, katere en vidik je pravica dostopa, ni absolutna; odvisna je od implicitno dovoljenih omejitev, zlasti kadar gre za pogoje sprejemljivosti pritožbe, saj po svoji naravi zahteva regulacijo države, ki ima v zvezi s tem določeno polje proste presoje. Vendar te omejitve ne smejo omejevati ali zmanjševati dostopa osebe do sodišča na način ali v obsegu, ki prizadeva samo bistvo pravice; take omejitve niso združljive s prvim odstavkom 6. člena konvencije, kolikor med uporabljenimi sredstvi in ciljem, ki se ga skuša doseči, ni razumnega odnosa sorazmernosti (glej *Brualla Gómez de la Torre proti Španiji*, 19. december 1997, 33. odstavek, *Poročila o sodbah in odločbah 1997-VIII*).

31. Poleg tega so pravila o rokih za pritožbe nedvomno zasnovana tako, da zagotavljajo pravilno delovanje pravosodja in skladnost zlasti z načelom pravne varnosti. Tisti, ki jih to zadeva, gotovo pričakujejo uporabo teh pravil. Vendar pa zadevna pravila ali njihovo izvajanje pravnim strankam ne smejo preprečiti uporabe razpoložljivih pravnih sredstev (glej *Pérez de Rada Cavanilles proti Španiji*, 28. oktober 1998, 45. odstavek, *Poročila 1998-VIII*).

32. V zvezi z obravnavano zadevo Sodišče na podlagi potrditvenih strani, ki so jih predložile stranke, ugotavlja, da je odvetnica pritožnice 28. junija 2011, kar je bil zadnji dan roka za vložitev pritožbe, ob 18.54 na okrajno sodišče po telefaksu uspešno poslala dokument na šestih straneh. Telefaks-naprava okrajnega sodišča je poslani faks prejela isti dan ob 18.59, a dokumenta ni natisnila iz razlogov, ki jih vlada ni mogla pojasniti. Naslednji dan, ko je rok že potekel, je pritožnica poslala pritožbo (tudi sestavljeno na šestih straneh) s priporočeno pošto. Pritožba pritožnice je bila zavrnjena kot nepravočasna skupaj z njenimi naknadnimi pripombami, ki jih je v predpisanem roku poslala po telefaksu. Domača sodišča so upoštevala samo dokument, poslan s priporočeno pošto, z ugotovitvijo, da pritožnica ni mogla dokazati vsebine dokumenta, poslanega po telefaksu. Poleg tega je Vrhovno sodišče poudarilo, da mora vse napake pri pošiljanju dokumenta, poslanega po telefaksu, četudi se pripišejo sodišču, nase prevzeti stranka, ki tak dokument predloži.

33. V zvezi z oddajo vlog po telefaksu je ugotovljeno, da slovenski Zakon o pravnem postopku ne vsebuje nobenih posebnih določb o tem; vendar v skladu z ustaljeno domačo sodno prakso stranke poleg pisnih in

elektronskih vlog svoje vloge lahko vložijo tudi po telefaksu. Zato v obravnavanem primeru ni bilo sporno, da je bila pritožnica upravičena vložiti svojo pritožbo po telefaksu. Vendar se njuni mnenji razlikujeta glede tega, ali je uspešno poslano pritožbo na številko telefaksa okrajnega sodišča mogoče obravnavati kot izročeno, če ta pri tem ni bila natisnjena in zato ni bilo zadostnega dokaza njene vsebine, in kdo naj prevzame tveganje glede vseh napak ali nepravilnega delovanja telefaks-naprave okrajnega sodišča, zaradi katerega zadevni dokument ni bil natisnjen. Pritožnica je zagovarjala mnenje, da ona ne bi smela prevzeti tega tveganja, ker so potrditvene strani pokazale, da je telefaks okrajnega sodišča prejel omenjeni dokument. Nasprotno je vlada trdila, da je za vsa tveganja za tehnične napake pri pošiljanju dokumentov po telefaksu odgovorna oseba, ki tak dokument predloži.

34. Sodišče ugotavlja, da stališče vlade odraža stališče Vrhovnega sodišča, izraženo v sklepu iz leta 2013, v katerem je to razsodilo, da mora vsako tveganje za napake v telekomunikacijskem omrežju ali podobne tehnične težave prevzeti stranka, ki vlogo pošilja po telefaksu (glej 20. odstavek zgoraj). Vendar pa ni mogoče spregledati, da je bilo to stališče sprejeto po datumu, ko je pritožnica vložila pritožbo po telefaksu; v svojem prvotnem sklepu o tem vprašanju iz leta 2004 je Vrhovno sodišče svoje ugotovitve omejilo na vprašanje, ali je vlogo, vloženo po telefaksu, treba obravnavati kot pravilno vloženo (glej 19. odstavek zgoraj). Sodišče je potrdilo, da je treba take vloge sprejeti in šteti za podane, če so bile vložene v predpisanem roku. Vendar pa vprašanje, kaj pomeni uspešna izročitev vloge po telefaksu, ni bilo obravnavano v prvi odločbi. Zato v času pritožbe pritožnice slednja ni imela razloga za pomislek, da bi se to, kar je bilo zabeleženo kot uspešno in pravočasno pošiljanje faksa, kljub temu lahko končalo z zavrnitvijo njene pritožbe kot nepravočasne.

35. Sodišče meni, da bi stranka morala trpeti posledice pritožbe, ki prispe po izteku predpisanega roka, če se napake pripišejo tej stranki (glej *Pérez de Rada Cavanilles proti Španiji*, navedeno zgoraj, 47. odstavek, in *Platakou proti Grčiji*, št. 38460/97, 39. odstavek, ESCP 2001-I; primerjaj z *Rodriguez Valin proti Španiji*, št. 47792/99, 28. odstavek, 11. oktober 2001). Vendar pa v tej zadevi stranki nista izpodbijali, da je dokument na šestih straneh na okrajno sodišče prispel 28. junija 2011. Zdi se, da je bil pritožničin pravilno odposlani faks shranjen v pomnilniku telefaks-naprave okrajnega sodišča, kar potrjujejo potrditvene strani obeh telefaks-naprav – za pošiljanje in sprejemanje – ter sodno tajništvo okrajnega sodišča (glej 10. odstavek zgoraj). Ob upoštevanju teh okoliščin Sodišče ugotavlja, da je imela pritožnica dober razlog za prepričanje, da je bil dokument okrajnemu sodišču predložen v skladu s pravili domačega pravnega postopka v zvezi z roki. Glede nadaljnjega ravnanja okrajnega sodišča z zadevnim dokumentom pritožnica ni imela vpliva na to, ali se bo dokument natisnil in ali bo telefaks-naprava delovala pravilno.

36. Nadalje je ugotovljeno, da je vlada ob sklicevanju na razloge za zavrnitev pritožbe pritožnice, ki so jih navedla domača sodišča, trdila, da pritožnica ni mogla dokazati, da je bil dokument, poslan po telefaksu, v resnici zadevna pritožba. Vendar pa so po njenih nespornih informacijah prenosi po telefaksu šifrirani in zato njihove vsebine ni mogoče dokazati (glej 12. odstavek zgoraj). Glede na to, da neposredna analiza vsebine zadevnega dokumenta ni bila mogoča, je pritožnica domačim sodiščem poslala potrditveno stran, ki kaže, da je 28. junija 2011 njena odvetnica pristojnemu sodišču po telefaksu poslala dokument na šestih straneh. Nadalje je poudarila, da je bil dokument enake velikosti kot pritožba, vložena naslednji dan s priporočeno pošto. Ne glede na to, da je temeljna naloga pristojnih nacionalnih organov ta, da odločijo o sprejemljivosti in pomembnosti dokazov (glej *Schenk proti Švici*, 12. julij 1988, 46. odstavek, serija A, št. 140, in *Engel in drugi proti Nizozemski*, 8. junij 1976, 91. odstavek, serija A, št. 22), Sodišče meni, da zgornje ugotovitve, skupaj z dejstvom, da tehnične težave, ki je posledica nepopolne izročitve zadevnega dokumenta okrajnemu sodišču, ni bilo mogoče pripisati pritožnici, temveč okrajnemu sodišču, pristop domačih sodišč, s katerim se celotno dokazno breme preloži na pritožnico, spremenijo v pretirano rigidnega.

37. Po mnenju Sodišča je tak pristop domačih sodišč pritožnici tako rekoč onemogočil, da bi uspela s svojo pritožbo. Iz tega sledi, da je bilo pritožnici naloženo nesorazmerno breme (glej, *mutatis mutandis*, *Pérez de Rada Cavanilles*, navedena zgoraj, 49. odstavek; *Tricard proti Franciji*, št. 40472/98, 33. odstavek, 10. julij 2001; *Zedník proti Češki republiki*, št. 74328/01, 33. odstavek, 28. junij 2005).

38. Ob upoštevanju celote vseh okoliščin Sodišče ugotavlja, da so domača sodišča pritožnico prikrajšala za njeno pravico dostopa do sodišča in tako za pravico do poštenega sojenja, kot ga navaja prvi odstavek 6. člena konvencije.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

39. 41. člen konvencije določa:

»Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je to potrebno, nakloni pravično zadoščenje.«

A. Odškodnina

40. Pritožnica je zahtevala 12.500 EUR za premoženjsko škodo, ki ustreza njenemu pravnemu zahtevku, katerega vsebine domača sodišča niso proučila, in nepremoženjsko škodo, ki ustreza stiski, ki jo je doživljala zaradi kršitve zadevne konvencije.

41. Vlada je nasprotovala znesku zahtevka. Po njenem mnenju pritožnica ni predložila nobenih dokazov, da bi uspela s svojim odškodninskim zahtevkom v pravnem postopku.

42. Sodišče ne vidi vzročne povezave med ugotovljeno kršitvijo in zatrjevano premoženjsko škodo, zato ta zahtevek zavrača. Prav tako ne more razglablјati o tem, kakšen bi bil izid postopka, če bi domača sodišča pritožbo pritožnice obravnavala vsebinsko. Zato Sodišče na tej podlagi ne prisoja ničesar.

43. Vendar pa Sodišče meni, da je pritožnica utrpela nepremoženjsko škodo, ker je bila v tej zadevi kršena konvencija. Zato po načelu pravičnosti za to prisodi pritožnici 2.500 EUR. Ker slovenska zakonodaja izrecno ne predvideva obnove pravnega postopka po izreku sodbe Sodišča, ki ugotovi kršitev konvencije (glej *Bochan proti Ukrajini (št. 2)* [GC], št. 22251/08, 27. odstavek, ESČP 2015), je poleg tega Sodišče že navedlo, da bi bila najprimernejša oblika poprave krivice v zadevah, v katerih je pritožniku odvzeta možnost poštenega sojenja zaradi kršitve prvega odstavka 6. člena konvencije, možnost, da zakonodajalec zagotovi obnovo postopka in znova prouči zadevo ob upoštevanju vseh zahtev poštenega sojenja (glej, *mutatis mutandis, Kardoš proti Hrvaški*, št. 25782/11, 67. odstavek, 26. april 2016, in *Perak proti Sloveniji*, št. 37903/09, 50. odstavek, 1. marec 2016).

B. Stroški in izdatki

44. Pritožnica je zahtevala tudi povračilo vseh stroškov in izdatkov, ki so nastali v postopkih pred domačimi sodišči, vendar tega zahtevka ni podrobno navedla.

45. Vlada je to zahtevo izpodbijala kot neutemeljeno.

46. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov in izdatkov le, če je dokazano, da so dejansko nastali in bili neizogibni ter da je njihov znesek razumen. Ob upoštevanju razpoložljivih dokumentov in zgoraj navedenih meril Sodišče pri obravnavani zadevi zavrača zahtevek za stroške in izdatke v domačih postopkih kot neutemeljen.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *razglaš*a, da je pritožba sprejemljiva;
2. *razsoja*, da je bil kršen prvi odstavek 6. člena konvencije;
3. *razsoja*, da mora tožena država pritožnici v treh mesecih od dne, ko postane sodba v skladu z drugim odstavkom 44. člena konvencije

dokončna, plačati 2.500 EUR (dva tisoč petsto evrov) za nematerialno škodo in morebitni davek.

4. *zavrača* preostali del zahtevka pritožnice za pravično zadoščenje.

Sestavljeno v angleškem jeziku in 31. maja 2016 poslano v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Fatoş Aracı
namestnik sodnega tajnika

András Sajo
predsednik

Skladno z drugim odstavkom 45. člena konvencije in drugim odstavkom 74. člena Poslovnika Sodišča je tej sodbi priloženo ločeno mnenje sodnika E. Kūrisa.

A. S.
F. A.

PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNIKA KŪRISA

1. Pritožnica ni mogla dokazati vsebine dokumenta, poslanega po telefaksu. Vlada je izrazila dvom, ali je dokument, poslan po telefaksu, v resnici bila zadevna pritožba. Lahko bi predstavili teorijo zarote, po kateri naj bi pritožničina odvetnica, ker še ni bil pripravljen na pravočasno vložitev *končne* različice pritožbe, po faksu poslal *drugih* šest strani, da bi pridobil čas za dokončanje zahtevanega dokumenta, ki ga je nato naknadno poslal s priporočeno pošto. To je zgolj špekulacija in vlada je ni uporabila. Namesto tega je trdila, da bi dokazno breme, da je bil po faksu prenesen isti dokument kot tisti, ki je bil naslednji dan poslan s priporočeno pošto, morala nositi pritožnica.

2. Glede na to, da je vsebina dokumentov, ki se pošiljajo po telefaksu, šifrirana in je ni mogoče dokazati, ne bi bilo nerazumno, če bi sodišča zahtevala, da mora pošiljatelj ukrepati na način, s katerim bi v primeru spora lahko dokazal, da je dokument, ki ga je poslal po telefaksu, imel ustrezno vsebino. Za to bi verjetno zadostovala fotografija faksiranega dokumenta na mobilnem telefonu z navedbo datuma in časa ali optično prebrani dokument, ki se po elektronski pošti pošlje na telefaksov strežnik. Gotovo so na voljo še kakšne druge možnosti. Predlagati najustreznejšo med njimi ni moja naloga.

3. In vendar, slovenski organi so morali vedeti za posebnost te tehnologije, namreč da vsebine dokumentov, poslanih po telefaksu, ni mogoče dokazati. Zato bi lahko razumno predvideli, da v zvezi z vsebino takih dokumentov lahko nastajajo spori. Kljub temu Sodni red (glej 19. odstavek sodbe) nikjer in v ničemer ni upošteval resnične možnosti takega razvoja dogodkov in pošiljateljem ni naložil obveznosti varnostnega ukrepanja v zvezi s tem. Zato naložitev dokaznega bremena pritožnici ni bila samo »pretirano rigidna« (kot je pravilno navedeno v 37. odstavku), temveč tudi pravno neutemeljena in nepravična.

4. V splošnem 99. in 100. člen ne dohajata življenja. Omenjata telegrame in telefaks, toda molčita o alternativnih možnostih na podlagi uporabe interneta, ki so izpodrinile starejše oblike komuniciranja. Število telefaksov vztrajno upada, čeprav so še vedno v rabi. Kar se tiče telegrafskih sporočil, so številne države svoje telegrafske storitve ukinile že pred leti. Takole Wikipedia opisuje telegrafske storitve v Sloveniji:

»[Pošta Slovenije] opravlja telegramske storitve, ki se še vedno pogosto uporabljajo za posebne priložnosti, kot so rojstva, obletnice, sožalja, diplome itd. Telegrami so običajno natisnjeni v obliki pisave pisalnega stroja na karticah s pozdravi ali izrazi sožalja, ki se dostavijo v značilni rumeni ovojnici. Možno je tudi pošiljanje daril (npr. čokolade, vina, plišaste igračke, cvetja). Telegram se lahko pošlje iz lokalne pošte, po telefonu ali prek spleta, samo na naslove v Sloveniji.« (<https://en.wikipedia.org/wiki/Telegraphy>, pogledal 13. maja 2016).

V *tej resničnosti* mi zmanjka domišljije, ko si skušam predstavljati, kako naj bi bila videti pritožba, ki bi jo v telegramu slovenskemu sodišču poslal nekdo, ki se trudi uporabiti 99. in 100. člen Sodnega reda.

5. To mnenje sem začel s predlogom teorije zarote. Kot sem že pojasnil, je ta teorija zgolj špekulacija v zvezi s pritožnico in njeno odvetnico, in glede tega ne želim, da bi bil narobe razumljen. In vendar, dokler bosta 99. in 100. člen taka, kot sta danes, lahko ta teorija, ob mojem obžalovanju, predstavlja nasvet za nekoga, ki bi se *resnično* skušal nepošteno okoristiti zaradi spregleda ali počasnosti zakonodajalca. Poseg zakonodajalca bi bil dobrodošel, ne nazadnje tudi za slovenske davkoplačevalce, še posebej če se bo zgodil pred vložitvijo podobne vloge pri tem sodišču – z bolj ali manj (prej bolj) predvidljivim izidom.